

V. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

V. 1 ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

Mateřská škola je školou zaměřenou na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, tzn. dětí, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními **potřebují poskytnutí podpůrných opatření**. Škola má pro vzdělávání těchto dětí velmi dobré podmínky – nejen prostorové, materiální, ale i personální.

Pedagogickému sboru školy byla dne 9. dubna 2010 udělena „Medaile MŠMT 1. stupně za dlouhodobou vynikající činnost v oblasti speciálního školství“.

V. 2 CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Z motivačního názvu školního vzdělávacího programu mateřské školy „Je nám dobře na Zemi“ ... **at' přší nebo svítí slunce, at' jsem velký nebo malý** vyplývají tyto **cíle a priority naší školy:**

- šťastné a spokojené dítě
- podnětné, zdravé prostředí podporující sebejistotu, sebevědomí, samostatnost a seberealizaci dítěte
- rozvoj komunikativních dovedností, náprava logopedických vad, intenzivní individuální i kolektivní péči pod vedením kvalifikovaného logopeda
- respektování individuálních potřeb každého dítěte
- poskytování speciální péče s využitím speciálně pedagogických metod
- příprava na další vzdělávání
- příprava dítěte na aktivní a spokojený život ve společnosti
- posilování vzájemné tolerance a respektu mezi dětmi s různými speciálními vzdělávacími potřebami

Školní vzdělávací program je zaměřen na všestranný rozvoj dítě a jeho vztahů k ostatním, s respektováním jeho individuálních potřeb na základě poskytnutých podpůrných opatření ve spolupráci s rodinou. Naším cílem je vychovávat a vzdělávat dítě ve spolupráci s rodiči tak, aby se dovedlo orientovat v okolním světě, bylo samostatné, sebevědomé, plně touhy vzdělávat se, aby umělo překonávat překážky a žilo plnohodnotným spokojeným životem.

Předškolní vzdělávání v mateřské škole doplňuje a podporuje rodinnou výchovu a poskytuje mu dostatek přiměřených a mnohostranných podnětů k jeho všestrannému rozvoji.

Školní vzdělávací program mateřské školy je vytvořen tak, aby poskytoval učitelkám dostatečnou možnost přizpůsobení jeho vzdělávacího obsahu individuálním potřebám a možnostem každého dítěte (volbou stupně obtížnosti, tempa i metod práce apod.).

Učivo v podobě integrovaných bloků je zpracováno globálně, pro celou věkovou skupinu dětí, není zvlášť členěno pro různé věkové skupiny. Vzdělávání probíhá „ve spirále“, tzn. že se v průběhu docházky do mateřské školy integrované bloky opakují, ale na vyšším stupni obtížnosti podle individuálních možností každého dítěte (viz kapitola VI. „Vzdělávací obsah“).

V. 3 METODY A FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou uplatňovány **speciálně pedagogické metody** reedukace a kompenzace, jsou využívány speciální rehabilitační pomůcky a vhodný didaktický materiál. Správná volba pedagogických metod má podstatný vliv na celkový rozvoj osobnosti dítěte, na vytváření jeho poznávacích schopností, citových a volních procesů.

Vzdělávání v mateřské škole je uspořádáno do **integrovaných bloků**. Všechny integrované bloky jsou vnitřně propojeny určitým tématem.

Vzdělávací činnosti mohou probíhat buď **individuálně, ve skupině nebo frontálně s celou třídou**.

Tematické učení je způsob vzdělávání dětí, který spočívá ve vyhledávání témat, činností a situací, které jsou dětem blízké a srozumitelné a které umožňují, aby děti získávaly očekávané poznatky, dovedností, hodnoty i postoje v reálných souvislostech a tak je dokázaly prakticky využít.

Při vzdělávání vycházíme ze skutečnosti, že dítě předškolního věku si nejlépe osvojí a zapamatuje to, co samo nějakým způsobem prožilo. **Prožitkové a situační učení** je pro dítě nejpřirozenějším způsobem učení. Vychází z vlastní zkušenosti dítěte a jeho prožitku. Naší snahou je poskytnout dětem prostřednictvím vzdělávací nabídky co nejvíce prožitků z reálného prostředí, které je obklopuje.

Po celý život bude úspěšnost člověka ovlivňována tím, do jaké míry dokáže spolupracovat s ostatními lidmi; nejen při řešení úkolů ale také v běžných společenských situacích. **Kooperativní učení** je založené na vzájemné spolupráci dětí při řešení společných problémů a situací. Učí děti rozdělovat si role a úkoly, plánovat činnosti, spolupracovat, pomáhat si, radit se, vyvíjet společné úsilí, kontrolovat a hodnotit společnou práci.

V každém školním roce se mateřská škola účastní **projektového vyučování**. Téma projektu je společné pro celou školu a jednotlivé třídy si ho blíže specifikují. Poslední den projektového vyučování je věnován prezentaci vzniklých výstupů.

Kromě tohoto celotýdenního projektového vyučování je v průběhu roku realizována řada kratších projektů.

Mateřská škola se zapojuje také do akcí probíhajících v rámci **minimálního programu prevence sociálně patologických jevů a environmentální výchovy**. Metodik prevence sociálně patologických jevů a koordinátor environmentální výchovy připravují jednotlivé besedy, přednášky i výukové programy tak, aby se jich mohli účastnit děti, žáci i studenti všech věkových kategorií.

V. 4 ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ NADANÝCH

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami či dětí nadaných probíhá v průběhu celého pobytu v mateřské škole, během spontánních, režimových i řízených činností. Vychází z potřeb dětí předškolního věku, jejich individuálních zvláštností, dovedností a aktuálního stupně psychomotorického vývoje.

Na základě doporučení školského poradenského zařízení, žádosti zákonného zástupce dítěte a následného rozhodnutí ředitele školy zpracuje škola pro děti s příznáky podpůrnými opatřeními 2. - 5. stupně **individuální vzdělávací plán** (dále jen IVP) jako jedno z možných podpůrných opatření. IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice. IVP vytváří a zároveň 1x ročně vyhodnocuje učitel, který je pověřený ředitelem školy, ve spolupráci s dalšími pedagogickými pracovníky a konzultuje jej se zákonnými zástupci dítěte. V IVP jsou uvedeny údaje o pedagogických pracovnících, kteří se podílejí na vzdělávání dítěte. Konkretizovaný obsah IVP musí být v souladu s doporučením školského poradenského zařízení. Cílem IVP je najít možnosti, jak posunout aktuální úroveň schopností dítěte a zároveň respektovat jeho speciální potřeby a možnosti prostřednictvím využití různých druhů podpory. Kritériem hodnocení výsledků práce ve škole se potom u těchto žáků stává plnění individuálního plánu.

Pro děti, kterým nebyl doporučen IVP, vytváříme plán osobního rozvoje, který má dokumentovat, jakým způsobem je zajištěna individualizace ve vzdělávání.

Formy vzdělávání v mateřské škole:

• Ranní kolečko

Každé ráno se děti setkávají při posezení na koberci. Sdělujeme si navzájem své pocity a prožitky z událostí v rodině i mimo ni. Opakujeme si některé básničky, písničky i získané poznatky. Při ranním kolečku probíhá také kolektivní logopedická péče.

• Spontánní hry dětí

Škola se snaží při svém vzdělávacím procesu dát dětem dostatek prostoru ke spontánní hře, která vychází z přirozených základních dětských potřeb a zájmů. Při spontánní hře si děti osvojují řadu manuálních, pohybových i sociálních dovedností zcela přirozenou cestou.

• Řízené činnosti dětí jsou zaměřené na osvojování konkrétní dovednosti či znalosti. Děti pracují podle pokynů učitelky (při respektování zásad individuálního přístupu).

• Přehled speciálně pedagogické péče

V mateřské škole je rozsah poskytování speciálně pedagogické péče nejvýše 3 hodiny denně. Předmět speciálně pedagogické péče je zajišťován pedagogickými pracovníky školy s rozšířenou kompetencí pro oblast speciální pedagogiky. Vzdělávací obsah těchto předmětů speciálně pedagogické péče přizpůsobujeme vzdělávacím možnostem a předpokladům dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Řečová výchova – rozvoj a podpora všech řečových dovedností dítěte se zaměřením na deficit v oblasti řeči (v rámci všech jazykových rovin - sluchové rozlišování hlásek mateřského jazyka a jejich výslovnost, užívání jednotlivých slovních druhů, ohýbání slov (časování, skloňování), tvoření vět a souvětí, užití řeči v praxi, v sociálním kontextu, porozumění řeči v okruhu běžného hovoru, chápání instrukcí, výkladu, pojmů, sdělení, vyprávění, rozvoj pasivní i aktivní slovní zásoby).

Logopedická péče – kolektivní a individuální logopedie ve spolupráci s klinickým logopedem, cílená reedukace řečových vad dětí, vyplývající z plánů osobního rozvoje a z individuálních plánů dětí. Plán nastavuje klinický logoped, provedení učitelka – speciální pedagog.

Rozvoj grafomotorických dovedností - procvičování a zdokonalování jemné motoriky, koordinace ruky a oka, dovednosti předcházející psaní (stříhání, mačkání, trhání, lepení, kreslení, malování, apod.).

Rozvoj vizuálně percepčních dovedností – podpora a rozvoj zrakového vnímání (rozlišování, barvy, třídění, hledání rozdílů, apod.).

Rozvoj zrakové stimulace - snaha o ovlivnění zrakového vnímání pomocí upraveného prostředí tak, aby bylo stimulující (např. světelné, lesklé, kontrastní, černobílé).

Práce s optickými pomůckami – využití kompenzačních pomůcek (zvětšovací lupy, světelné hračky, pomůcky k rozvoji hmatu, multimediální technika).

Rozvoj pohybových schopností – kolektivní a individuální zdravotní cvičení (cvičení na balančních míčích, prvky jógy a zdravotní cvičení pro vyrovnávání svalových dysbalancí a správného držení těla). Rehabilitace individuální (vířivka, masáže, relaxace na vodním lůžku), kolektivní (využití rehabilitačního bazénu s posuvným dnem, kombinované sauny – finská, infrasauna, rehab. tělocvičny).

Nácvik sociální komunikace – hry a činnosti v průběhu celého dne, podporující žádoucí sociální interakci a komunikaci, individuálně i v malých skupinkách, za podpory asistenta pedagoga.

Rozvíjení sluchového vnímání - procvičování sluchu formou sluchových her a cvičení ve skupinové a individuální práci s dětmi.

Odezírání, rozumění mluvené řeči a její produkci – v případě přítomnosti dítěte, které má tuto formu podpůrných opatření, odpovídající způsob komunikace učitele a dítěte – pomalá, výrazná artikulace, jednoduché krátké věty, se zpětnou vazbou od dítěte.

Rozvoj prostorové orientace – podpora schopnosti formou řízených pohybových aktivit uvnitř i venku, praktických dovedností a sebeobslužných dovedností.

Prostředky alternativní a augmentativní komunikace – využití pomůcek AAK k rozvoji řeči – piktogramy, fotografie, názorné pomůcky, systém VOKS, použití znaků.

Rozumění mluvené i psané řeči a její produkci – rozvoj dovedností směřujících ke čtení a psaní, práce se symboly (písmena, číslice), práce s knihou a obrázkovým materiálem.

Při vzdělávání dětí se symptomatikou poruch autistického spektra je využívána metoda srozumitelné struktury (např. režimu dne), vizualizace (začátků, průběhu a konce jednotlivých aktivit), obrázkové komunikace a individuálního přístupu. Organizace a fungování denního programu se odvíjí od individuálních specifik. Základním východiskem pro rozvoj komunikace, socializace a hry je hledání motivace, tedy věcí, činností a situací, které jsou pro každé konkrétní dítě zajímavé. Tou mohou být hmotná odměna, oblíbená aktivita či sociální hrátky. Využíváme metody totální komunikace, kdy porozumění mluvené řeči doplňujeme a podporujeme znaky, obrázky nebo fotkami, zpěvem, melodií a mimikou. Cílem je maximální snaha o iniciaci komunikačních situací a rozvinutí vyjádření potřeb a přání dítěte.

Některé z dalších forem speciální péče:

- ° pro děti se závažnými vadami řeči a s narušenou komunikační schopností je zařazen stimulační program „Trénink jazykových schopností podle D.B.Elkonina“ na rozvoj fonemického uvědomování, který zajišťují učitelky s potřebnou kvalifikací
- ° snoezelen poskytuje řadu možností pro multisenzoriální stimulaci dětí i jejich relaxaci
- ° vzdělávací činnost obsahuje prvky muzikoterapie a dramaterapie
- ° sídlíme v bezbariérové budově s výtahem a speciálními úpravami pro děti s různými typy zdravotního postižení (např. toalety, sprchy a cvičná kuchyň upravené pro děti na vozíku)
- ° rodiče mohou využívat k dopravě svých dětí do školy i ze školy svozové auto.

● **Relaxační činnosti**

Relaxace je významnou součástí denního režimu. Dětem umožňujeme dostatek odpočinku dle jejich individuálních potřeb, respektujeme zvýšenou unavitelnost některých dětí. Relaxace může probíhat na vyhřívaném vodním lůžku ve třídě a ve snoezelenu, kde využíváme k prohloubení stavu uvolnění také aromaterapii a audiovizuální podněty.

Pro podporu a rozvoj imunitního systému a otužování využíváme infrasaunu a finskou saunu (na základě lékařského doporučení).

Dětem poskytujeme dostatek volného pohybu v přírodě (v parku, na dětském hřišti, v atriu školy a na školní zahradě) i v interiéru mateřské školy.

Pravidelně je do denního režimu zařazován spánek, který může být nahrazen jinými klidovými činnostmi dle individuálních potřeb každého dítěte. Děti k spánku nikdy nenutíme. Dětem s vyšší potřebou spánku je naopak umožněn spánek i během dopoledních hodin.

POZNÁMKA:

Podrobnější popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let a dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je uveden v kapitole III. „Podmínky vzdělávání“ viz podkapitoly III. 8. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, str. 11
III. 10. Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let, str. 12